

KAPELLETJES IN VLAANDEREN

Uitgebreid verslag

Hierna omschrijven we meer uitgebreid de realisatie van elk onderdeel (cf. samenvatting in KIOSK)

1. Onthaalsite: www.kapelletjes.be

Centraal binnen het project staat de ontwikkeling van de onthaalpagina www.kapelletjes.be. De pagina kent twee grote onderdelen: de kapelleninventaris (met *contributormodule*) en de inspiratiegids. De contributormodule stelt iedereen in staat om eenvoudig en laagdrempelig kapellen aan de inventaris en overzichtskaart toe te voegen waarvoor geen account nodig is. De kwaliteit van de ingevoerde informatie wordt gecontroleerd door opgeleide vrijwilligers en stagiairs. Pas na controle komt de ingestuurde informatie vrij. Het grote aantal aan verschillende inventarisatievelden zorgt ervoor dat vrijwel ieder aspect van een kapel kan ingevoerd en beschreven worden. Het is eveneens mogelijk om de inventarisatievelden fysiek als pdf te downloaden. Hierna enkele invoervelden:

- Aan wie of wat de kapel gewijd is
- Benaming
- Locatie
- Typologie (betreedbare kapel pijlerkapel, boomkapel, Lourdesgrot, kast- of niskapel, staakkapel, mantelkapel).
- Ontstaansperiode
- Stichtingsreden
- Algemene historiek
- Tradities: omschrijving, gemeenschap en frequentie
- Zichtbaarheid van op de openbare weg
- Beschrijving van het exterieur & interieur
- Is de kapel(site) publiekelijk toegankelijk?
- Algemene toestand kapel
- Wie is verantwoordelijk voor het onderhoud van de kapel?
- Link met documentair erfgoed
- Links naar externe databanken:
 - Inventaris Onroerend erfgoed
 - Beeldbanken: bv. Kempens erfgoed, beeldbank CAG, ...
- Overeenkomstige nummer in de ODIS-databank
- Datum plaatsbezoek van de kapel
- Toevoegen verschillende foto's en detail objecten, inscripties, chronogrammen, etc...

De selectie en keuze tussen de verschillende inventarisatievelden gebeurde in samenspraak met de stuurgroep. Eenmaal de definitieve lijst met velden geselecteerd werd, organiseerden we samen

met enkele erfgoedcellen - nog voor de ontwikkeling van de uiteindelijke onthaalsite - een testinventarisatie. Aan de hand van een Microsoft Forms-bevraging stuurden we naar verschillende heemkundige kringen en kerkfabrieken een uitnodiging om aan de testinventarisatie deel te nemen. Naast de geselecteerde velden, voegden we er enkele vraag aan toe die peilden naar de moeilijkheid van de inventarisatie en of er nog velden ontbraken. In totaal werden 132 verschillende kapellen via het formulier geïnventariseerd.

Waar mogelijk hebben we er steeds voor gekozen om met vaste *drop down menu's* te werken. Dit vereenvoudigt (en versterkt) de zoekopdracht naar specifieke kapellen en verkleint data vervuiling. Indien een lokale of specifieke toewijding er (nog) niet zou tussen staan, voegen we die er nadien aan toe. De nadruk bij de inventarisatie ligt voornamelijk op het culturele erfgoed. Er is voldoende ruimte voorzien om de (nog) aanwezige objecten te beschrijven (waaronder ex-voto's) alsook de nog levende praktijken, als de talrijke (vaal legendarische) verhalen die te maken hebben met het stichtingsverhaal van de kapel. Specifiek werken we samen met WIE (Werkplaats Immaterieel Erfgoed) voor de verwerking van het immaterieel erfgoed dat via de onthaalsite geïnventariseerd wordt. WIE ontwikkelde 'tegels' die verschillende soorten levende tradities zullen bundelen. Per levende praktijk ontwikkelt WIE dus één tegel. Bijvoorbeeld één tegel over bloemen vouwen of één tegel over het vastbinden van koortjes en stukjes textiel om bepaalde kwalen af te smeken.

Om te weten welke informatie je op welke manier en waar kan invoeren, werken we getrapt met een aantal hulpmiddelen. Allereerst werken we met kleine *pop up kaders*. Als je op de blauwe cirkels klikt, verschijnt een kleine tekstkader met daarin wat duiding over het inventarisveld, welke informatie je er kwijt kan en hoe je (open) velden kan structureren. Daarnaast kan je een uitgebreide handleiding (.pdf) downloaden waarin per invoerveld meer informatie te vinden valt. Specifiek voor de kaarttoepassing (en hoe je de locatie van een kapel op de kaart kan aanpassen) is er een aparte handleiding beschikbaar. Specifiek voor de kaart zijn we een samenwerking aangegaan met het NGI. Zij stonden het gebruik van hun *Topomapviewer* toe als default kaartlaag en hebben een grote set coördinaten omgezet naar een bruikbaar coördinatenstelsel.

De *inspiratiegids* is een bundeling van allerlei bestaande activiteiten die reeds georganiseerd worden (of werden) aan of rond kapellen. Aan de hand van de (dynamische) inspiratiegids willen een houvast bieden aan iedereen die lokaal met zijn of haar kapel aan de slag wil gaan. Aan de slag gaan, interpreteren we breed. Dit kan gaan van een restauratieactie tot de organisatie van een vertelwandeling aan of rond kapellen. Op termijn is het tevens ons doel om verschillende subsidie en steunmogelijkheden onder de inspiratiegids te bundelen. Enkele voorbeelden van inspiratiefiches uit de gids: gebruik van de ErfgoedApp en kapellen, aanplanting van lindes om de kapeltuin (en omgeving) te vergroenen, de link tussen Geocaching en kapellen, maar evengoed verschillende subsidievormen en steunmaatregelen die je kan aanspreken om met kapellen aan de slag te gaan. Eén voorbeeld daarvan is de subsidie 'Jong redt Oud' uitgaande van de provincie Limburg. De inspiratiefiche zelf is steeds een samenvatting van de activiteit of steunmaatregel. Vanuit de fiche linken we door naar de pagina waar de geïnteresseerde meer informatie over die fiche kan terugvinden. Tegelijk kunnen we vanuit de inspiratiefiche ook naar overeenkomstige kapellen in de inventaris linken (en vice versa). Via een eenvoudig formulier kan iedereen een

inspirerende activiteit met of rond kapellen naar ons doorsturen. Nadien maken we de inspiratiefiche aan.

2. Boek: “Kapel gezocht: 15.000 verhalen in beweging”

De uitgave van het boek is waarschijnlijk het belangrijkste communicatiemiddel voor het hele project. We wilden naast klassieke doelgroepen - zoals lokale heemkundigen en andere erfgoedliefhebbers – een ander doelgroep aanspreken. Mensen die tijdens een wandeling, fietstocht of in de wagen zich weleens afvroegen welke verhalen achter die vaak opmerkelijke kapelletjes schuilhouden. Myriam Rispens fotografeerde gedurende 10 jaar kapellen in alle vormen en maten. Haar foto's riepen spontaan verschillende gevoelens op en vertelden -zonder woorden eraan toe te voegen - verhalen over verloedering maar evengoed ook over eerbied. Journalist en auteur Rik Van Puymbroeck werd ingeschakeld om dat gevoel treffend in tekst om te zetten. Tegelijk zorgden we voor een directe link met de onthaalsite. We inventariseerde iedere door Myriam gefotografeerde kapel en plaatsten onderaan de unieke code van de overeenkomstige kapelfiche.

De onderhandelingen met de auteur en uitgeverij die aanvankelijk het boek zou uitgeven (cf. projectaanvraag) zijn afgesprongen. Rik Van Puyenbroek leverde de teksten en Lannoo Campus was bereid het boek uit te geven. Cf. luik KIOSK ‘verschilpunten’.

3. vormingspakket

Er is een vormingspakket uitgewerkt in samenwerking met HISTORIES. Dit pakket omvat 2 luiken:

- lokale dynamiek: inspirerende ideeën om lokale gemeenschappen te activeren om met het kapelerfgoed aan de slag te gaan.
- Informatie over kapel verzamelen en hoe verder aan te vullen met het oog op registratie.

Om ervoor te zorgen dat men lokaal ook effectief met kapellen aan de slag zou gaan, organiseerden we dit pakket 5 x, verspreid over de 5 provincies en in samenwerking met 5 verschillende erfgoedcellen (10 bijeenkomsten in totaal).

Inhoudelijk werkten we nauw samen met HISTORIES en kozen we ervoor om een reeks van twee verschillende vormen aan te bieden. De eerste vorming uit de reeks ging over het generen van een lokale dynamiek, participatie, welke organisaties je kan aanspreken als je kapellen wil inventariseren of als rond kapellen een activiteit wil organiseren. De tweede vorming was een combinatie van waar je informatie over kapellen kon vinden en hoe je die gevonden informatie kan verwerken via de verschillende inventarisatievelden.

4. Uitgewerkte activiteiten ‘vertelkapel’ en ‘Inspiratie voor een Mei-moment’.

Binnenin het project werkten FERM, CCV en Koor & Stem twee verschillende activiteiten met of rond kapellen uit. De eerste activiteit ‘Inspiratie voor een Mei-Moment’ omvat een reeks specifiek aangepaste (maria)liederen voor personen met dementie en iedereen die samen met hen aan een kapel wil samenkomen en de liederen zingen. Via de webshop van Koor&Stem kan je een zangbundel aankopen met daarin een pdf. met de tekst alsook een partituur om de liederen eenvoudig met piano of gitaar te begeleiden.

(<https://www.kerknet.be/ccv-partner-christelijk-vormingswerk/artikel/inspiratie-voor-een-mei-moment?microsite=275>)

Aan de hand van de activiteit 'Vertelkapel' wil CCV en Ferm de spiritualiteit van Maria in het licht stellen. Ze gingen daartoe in zee met schrijfster Kolet Janssen en met de audiovisuele kunstenaars Karlien Goeman en Rogier Harkema. Dit resulteerde in vijf luisterverhalen waarin Maria doorleeft in deze tijd. Daarmee willen we ook mensen aanspreken die zich niet meteen verbinden met Maria of met het christelijke geloof als dusdanig. De luisterverhalen vertellen over de zorgen van mensen vandaag en over manieren waarop zij daarmee om proberen te gaan. Maria is telkens ergens discreet in de buurt, op heel diverse wijzen. Het zien van een vertelpaneel aan een kapel kan toevallige voorbijgangers of fietsers extra uitnodigen om even halt te houden en mogelijks zelf iets aan Maria te vertellen.

(<https://www.kerknet.be/ccv-partner-christelijk-vormingswerk/artikel/een-kapel-met-een-verhaal-de-vertelkapel>)